30.01.2018

Risk Olasılıkları Senaryoları

Sayın Müşteriler ve STK Temsilcileri,

Sizleri belki de hiç önem vermediğiniz bir konuda rahatsız ediyoruz. Ama okumanızı önemli bulduğumuz bu yazımızda, eşya ve acente faturası gerçek, ama bu gerçek karşısında düşünen 3.göz olarak 3 senaryolu bilmecemiz var. "Taş yeme" tabirini çok kullanıyoruz, çünkü duyumlarımıza göre Ulaştırma Bakanlığı yetkililerinin bu ibareyi itiraz eden bir STK'ya sözlü olarak cevaben vermiş olduğu söylenmişti. Bazı acentalar "alıcıdan para almasın da taş mı yesin zavallılar" diye görüş belirtmişler !!!

Sayın Taşımacılar ve Acentalar; ister deniz, ister kara, ister hava taşıyıcısı veya acentesi olun şu bilmeceyi nasıl çözersiniz merak ediyoruz;

Eşya 1 metreküpten az, 312,93 kg ve deniz yolu ile geliyor. Gönderenden CFR İstanbul karşılığı teslim alınıyor. Eşyanın kıymeti 1.970 USD +270 USD navlun Haydarpaşa Liman teslimi olarak CFR 2.240 USD ihracatçıya ödeniyor. Bir parsiyel taşımacı, house B/L düzenliyor ve konteynerde diğer yükler ile konsolide edip varışta acente tarafından break bulk edilerek (ayrıştırılıp) alıcıya teslimi için anlaşması olan acenteye gönderiyor.

Acente sadece taşıyıcıdan ücret alıp "taş mı yiyecek" ? Tabii ki acente, kombine taşımasına acentelik ve breakbulk ücreti çıkartıp bir de 312 kg eşyayı teslim etmek borcunu taşıyıcıya fatura ettikten sonra bir de alıcıya karşı borcun ifasını haksızca şöyle kullanıyor. Parantez içindekiler tahminlerimizdir. (kısaltma bukalemun ücretler)

AMS ücreti..? (automated manifest system) gümrüğe özet beyan vermiş……200 USD KDV'siz.

INLAND..? (belki boşaltmadır bilemedik, öyle ise 100 TL den ucuz olmalı)… 590 USD KDV'siz.

THC..? (terminal handling charge kg 1 usd hammaliye)…… 225 USD KDV'siz.

TERMINAL ..? (ne olduğu belli değil, konteyner terminali mi, liman mı ?)..... 5 USD KDV'siz.

ARDİYE ..? (Geçici depo mu neresi olduğu belli değil)…… 84 USD KDV'siz.
PARSİYEL SERVİS ÜCRETİ..? (herhalde break bulk yaptığından bahsediyor) 201 USD+KDV = 237.18 USD

YÜK TESLİM BELGESİ..? (Denizcilik Müsteşarlığı emrince ücretsiz olan belge..30 USD+KDV = 35.40 USD

I.S.P.S ..? (Uluslararası gemi ve liman tesisi güvenlik kodu, ücret yoktur.)…… 33 USD+KDV= 38.95 USD

YÜK BİLDİRİM ÜCRETİ.. ? (varış ihbarı)……. 50 USD+KDV = 59 USD

HANDLING FEE? (elleçleme ücreti, yine hammaliye)…… 75 USD+KDV = 88.50 USD

ÖZET BEYAN? (en üstteki maddenin Türkçesi ile bir kez daha ücret)…….. 100 USD+KDV = 118 USD

Nihayet insafa gelmişler yada dağarcıklarındaki laf bitmiş ve toplam…… 1.681,03 USD

Belki inanamazsınız ama bu bir teslimin ücreti. Yukarıda belirtilen 1 m^3 ten az, 312 kilo general kargo.

Navlun ücreti alan fiili taşıyanın, 8 katı olarak masasında gümrüğe bir tuş ile özet beyan gönderip haksız rekabet fiilleri ile eşyanın fiyatına yakın bir bedeli eşyayı teslim etmek için isteyen bu acente, pay akçesi ve bahşişleri yukarıda yazdığımız fatura isimleri ile almıştır.

Bu ortama izin verenin, Gümrük ve Ticaret Bakanlığı'mız olmadığı muhakkak. Bilge sisteminde tüm özet beyanlar otomatik ve bir tuşa basarak yapılabiliyor. Bu tablo, bu işten anlayanlar için maalesef bir utanç tablosudur. Onlar taş yemiyor sayın ilgililer, onlar her gün "mangalda wagyu* kebabı" yapıyor. Bizim tüccarımız da maliyet farkını işçilikten, vergiden, elektrikten, sudan çıkartmaya çalışıyor. Ve her kurum onları görüyor. Çevre diyor, karbon salınımı diyor, kirlilik diyor, filtre diyor, sendika diyor, insaf diyor, mangal yapana da "ne yapsın garip taş mı yesin" diyor. Paraları yurt dışına gönderip burada yatırmadıklarından yurt dışında önlerine kırmızı halı serilen bu kişiler, bizde mangalcı garipler, aman para alsınlar da taş yemek durumunda kalmasınlar.

Ekonomi için, tüccarları için deniz aşırı limanları ele geçiren atalarımızdan sonra kendi limanlarımızda kendi (??) insanlarımız tarafından engelleniyor dış ticaretimiz…. Bir de uluslararası olalım, Afrika'ya, Çin'e, Amerika'ya mal satalım diyoruz. Bu maddeyi Avrupa'lı bizden %80 daha ucuza mal ederken, biz bazı önemli limanlarımızı bazı acentelere kaptırmış, acaba tüccarımız olanaklarını zorlayıp Afrika'ya, Çin'e, Amerika'ya, Avrupa'ya satarken neden zorlanıyor diyoruz !!! Taşıyıcı yabancı belki bizden daha dürüst hem acenteye bunları yapsın diye para ödüyordur. Ama tuşa basıp para sayan lugattan faaliyet ismi bulmaya çalışan bu bazı acenteler çok yoruluyorlar. Baksanıza, yukarıda üç harfli fazla şey bulamamışlar, aynı şeyin bir İngilizcesi, bir Türkçesi gibi yazıp, yaratıcılık bile gösterememişler yorgunluktan.

Bu acentelere yetki veren kurumlarımızın ya yeterli yetkisi yok ya da kontrol edecek uzmanları bulunmuyor. Belki hepsi var da niyet yok, belki de bu konulardan haberleri yok. 2012'de Ulaştırma Bakanlığı yönetmeliğini yayınlamış, aksine davranırsan para cezası uygularım ve faaliyetini durdururum demiş de ne yapmış, halen dinlemeyen, yönetmeliklere hiçbir şekilde riayet etmeyen bazı acentelere yönelik ne yapıyorlar? Bazı acenteler şunu diyor : "kurumlar bu ücretlerimizi tabanı belli tavanı açık şekilde tebliğ haline getirsin, biz de devletin zoru ile alalım bu ücretleri."

Bu konu ile hiç alakasız bir olay geldi önümüze gazetelere bakarken, size hep bazı acenteler konusu ile sıkmayarak başka şeyler yazalım dedik; konuya uygun olmasa da ekmek çalan çocuğun bile hapse atıldığı bir haber örneğin. Tabii hukuka karşı gelip bir kişinin parasını, malını çalmak suç teşkil eder. Çünkü o çocuklar bilinçsizler, fırıncıya bir fatura düzenlese, o fırına girse ve karşılığı olarak 10 ekmek aldım, o bana borçluydu dese, bunun adı hırsızlık olmaktan çıkar, ticari dava niteliği kazanır. Fatura karşılığı ekmeği veya parası alınan fırıncı belki dava bile açmaz ve vazgeçerdi. Çocuk da hırsız olmazdı. Büyüyünce de yapabileceği bir iş (?) vardır mutlaka.

Neyse, biz yine bazı acentelerin yazdıkları faturalara dönelim ve bunların ücretlerini, sizlerin itirazlarınızı bile kabul etmeden eşyalarınızı limandan çıkartmayarak teslim ifası ile görevlendirilmiş iken, teslim ettirmemekle tehdit içeren tahsilatlarına dönelim….

Sayın Muhataplar,

Birçoğunuz bu tür faturalara muhatap olup konudan şikâyet ediyorsanız, bağlı olduğunuz sivil toplum kuruluşu, Ulaştırma Bakanlığı, Ekonomi Bakanlığı gibi kurumlara yazılı olarak bildirin, en önemlisi onlardan cevap bekleyene kadar konunuzu hukuka aksettirin. Kanunlar ve Yönetmelikler sizden yana, bazı acente muhataplarınız sizden yana .. bazı acenteler bazı bakanlıkların kapısında yatıyor. Kanunen acenteliklerini yaptıklarını mükelleflerinden aldıkları ücretleri 2012'de yayınlatmışlar idi, ona uymayıp tersine hareket ettiler, şimdi de sizlerden de para almayı meşru kılmak için uğraşıyorlar. Tabi ki hukuka karşı gelmek kolay değil.

Burada sizlere üç bilmece sunuyoruz.

1-Fiili/Ana taşıyıcınız olan konsolidatör şirketin Türk limanına kadar 270 USD navlunla getirdiği 300 kiloluk yükün teslimine acentenin ayrıca 1.681 USD isteme hakkı olabilir mi?

2-Bizler gümrük vergisi yönünden kendi kurulumuzda bile ikilemdeyiz. Gümrük vergisine esas alınacak eşyanın CIF kıymetini beyan ederken navlun 270 USD' den gümrük vergisi mi oluşmalı ve bu 1.670 USD sadece KDV beyanında mı olmalı?

Acaba alıcı gümrük vergisi yüksek olan bir malda taşıma ücretini acente ücreti gibi gösterilmesini isteyerek, taşıyıcı ile navlunu az göster, yerel masrafları yükselt diye mi anlaştı? Ama bu olamaz çünkü 300 kiloluk parsiyel ve deniz navlununuz 270 USD civarı olması çok normal ve alıcı acente tarafından sömürülüyor gibi bir görüş hâkim içimizde.

Bu tür acenteler sadece kendi avantajlarını düşünüyor, alıcıya verebilecekleri bürokratik zararlar onları ilgilendirmiyor. Zaten Kanun ve Yönetmeliklere aldırmayanlar, bunları düşünecek halde değiller. Ama konuya farklı yaklaşan bir Gümrük Müfettişi acentenin yaptığı bu anlamsız orantısız tahsilatın ek navlun tahsilatı olduğu şeklinde düşünürse, alıcı firmanın gümrük vergisinden kaçınmak için bu türden işlem yaptığını düşünebilir ve kaçakçılıkla suçlama oluşturabilir. Firmanın yıllarca kurduğu temiz isim lekelenebilir, kolaylıklarını kaybedebilir. Çünkü sonuçta orantısız ve mantıksız bir işlem olduğu gerçeği göz ardı edilemez, iyi niyetle bakılamaz. Tabii bu soruşturma acente ve fiili taşıyıcıyı da işin içine alacaktır.

O sebeple itiraz edilmiş olması ve dava açılmış olması alıcının kötü niyetinin olmadığını nakliyeci ile bu şekilde gümrük vergisi kaçırmak için bir anlaşmasının olmadığını gösterecektir. Şirketlerinizin risk yönetimi için önemlidir. Bunları boş verin bu acenteye istediğini ödeyelim geçelim diyeceğiniz kadar tek taraflı konular değildir. Yukarda açıkladığımız bu işlem tabiki itiraz ile ödenmiş ve mahkeme açılmak üzere dosyası oluşturulmaktadır.

3- Acaba alıcı firmada çalışan bir görevli "ben sana bu ücretleri ödeyeceğim, sen bunun yarısını yurt dışında benim şahsi hesabıma komisyon olarak ödeyeceksin" düşüncesi ile acente ile anlaşmış mıdır?

Risk yöneticileri için bunların her birisi bir tez konusudur. Bu tür işlemler özellikle halka açık şirketlerden para yok edebilmenin yollarıdır. Yetkili kişilerin hakkında soru işareti doğuracak işlemlerdir. İtirazlarınız bunlar için önemlidir.

Özellikle yabancı sermayeli veya halka açık şirketlerde çalışanlar bu konuda itirazlara çok önem vermeliler. Sermaye halkındır. Bazı ülkeler çok derin incelemeler yapmaktadırlar. Diğer ülkelerde olmayan bu ücretlerin kanunda yönetmeliklerde yeri olmadığı anlaşıldığında ve duyulduğunda problem olacaktır. Halkın parasını siz nasıl bazı acentelere kanunsuz olarak transfer edersiniz diye incelemeler geçireceklerdir.

Bu sebeple mutlaka itiraz edip, dava yoluna gitmeniz sizlerin temizlenmesi açısından önemlidir. Kaybetseniz dahi kendi ödemenizin doğru olduğunu mahkeme kararı ile kendi işletmenize ispatlamış olursunuz. Yurt içinde ise kar transferi işlemleri ile suçlanabilir firmalar, dikkatli olunmalıdır. Mahkemede tarafların aklanması en önemli kozdur elinize. Bazı acenteler haklı ise haklı oldukları ispat edilmiş olur. Siz sayın yöneticilere atılacak çamur kalmaz.

Sizlerden haksız alınan ücretleri geri almanın tek yeri Asliye Ticaret Mahkemeleri'dir. Ve şu an şirketimiz hukuk birimi ve birlikte çalıştığımız avukatlar, müşterilerimiz adına birçok dava açtı, birçoğunun da dosyasını hazırlama aşamasındalar. Tabii mahkeme yoğunluğu ve prosedür olarak şimdi açılan davalar, ancak Mayıs aylarında görülmeye başlanabilecek. Haklarınızın olduğunu ve bu ücretlerin kanun dışı olduğunu öğrenmenizde süre aşımı yapmayıp, hukuki haklarınızı kullanmanız önemlidir. Önceden ödediklerinizi geri alma imkânını kaçırıp, bundan sonra da almamaları bize yeter diyenlerdenseniz bekleyin ve görün. Biz UGM Müşteri Haklarını Koruma Kurulu olarak, müşterilerimizin haklarını savunmak için varız ve var olduğumuz müddetçe de savunacağız. Sürdürülebilir bir anlayış ile yönetilen, şeffaf ve kurumsal bir şirkette olduğumuz için de sürdürülebilirliğimizden eminiz. Demektir ki günlük değiliz, 1981'den beri var olan bir şirketin MHKK'sıyız, işimiz müşavirlik ve müşterilerimizin verdiği imkânlar ile ileride de var olacağız.

Güçlü olduğu için haklı değil, haklı olduğu için güçlü olunan bir yarın için….

Saygılarımızla,